בהמה המקשה פרק רביעי חולין עז.

מסורת הש"ס

א) [לעיל מט: ופס נסתן]. ב) [ל"ל לרבה]. ג) כ"ל קכט: יומות ט"ו. ד) לקמן קכב: [פסחים פד. נס לעיל נה: ולקמן קלה.]. ה) [ע' פרש"י יומות קכב. ד"ה תלתא]. ו) [יומות קכב.]. ז) [ל"ל מניא]. ח) לעיל נג: [ע"ש ינס כרש"י שם]. ט) [נר' הערוך קדדו]. י) [ל"ל נקדד. ערוך]. כ) [יומות עו.]. ל) לעיל סח. [כ"ק יא.]. מ) [ע' תוס' לעיל סח. יומס כ"ק יא. ד"ה כסומן]. נ) [כ"ק יא. ע"ש]. ס) [יומות ט. לו:]. ע) [ועיין תוס' לעיל נה: ד"ה בלשון וכו']. פ) [עיין בערוך ערך רבו].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בלשון בר' ר"ל דספתבא וכו'. עיין מנחות דף ז ע"ב תוס' ד"ה ומ. וע' ב"ב דף קלו ע"ל ולע"ב:

הגהות הב"ח

(א) גס' ניקב מהו נסדק מהו נקלף מהו ניטל שלים:

מוסף רש"י

התורה חסה על ממונן של ישראל. דכתיב (ויקרא יד) ונתה הכהן ופנו את הבית, שלא יטמאו כלי חרס שבתוכו שאין לסם עוהרה מקוה (ריה כו. ובע"ז יומא לפ. ולעיל מפ. בארוכה). אל תקניטני. לכעיס לי מתנה. בלשון יחיד אני שונה אותה. מבנה, ולא נלמוד מתם משנה (לקמן קכב.). תלתא ריגלי. שהיו תלמידי חכמים נקבצים לשמוע דרשה הלכות פסח בפסח ושיתה שולמת מהם, ונתאוננת הנשומים מלאתי כל הנך ריגלי דלמודלי הייני יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מכל פנייני ובאים על קברו עם שאר העם לבשיבת שיבה שם (יבמות קכב.). מזרף דריף. בשם הכיר. תמגרתיני"ל בגמ"ר, לשנה אחרינא מזרף זריף מעלה נפש. תופל"ל בגמ"ר ובגם' שו.). שליא. של בהמה, שיצתה מקצתה. קרום שחשת הבהמה, אסורה באכילה. מלה, תע"ש שאין בה ולד (ב"ב יא.). אפילו מה שהיה בפנים בשעת שחיטה (לעיל מח.). סימן ולד באשה סימן ולד בבהמה. בלשון מפני שהשליא סימן ולד כן בבהמה כן בנשמה. שאין שליא בלא ולד אלא שמעות, ומחיינן שמא בשותו מקצת שליא קודם שחיטה היה רובו של עובר וקר"ל יצא רובו הרי זה מולד ואינו מיטר בשחיטת הלם (ב"ק יא.). אי: תרשינן דלמא בהיתא מקצת דנפיק יצא הרשם יהי מולד. הלכך חולה אסורה דשדינן לה בתר ריסא (לעיל מח.).

עין משפט נר מצוה

עח א מ"ר פ"י מהל' קרבן פסח הל"י:
עט ב מ"ר פ"ח מהל' שחיטה הל"י"ב סמג כתרן סג טוש"ע י"ד סי' נה סעי' ע:
פ ג מ"ר שם טוש"ע שם סעי' ה:
פא ד ה מ"ר פ"ה מהל' מאכלות אסורות הל"י"ח טוש"ע שם סעי' י:
פב ו מ"ר שם טוש"ע שם סעי' יא:
פג ז מ"ר פ"ה מהל' מאכלות אסורות הלכה יב:
פד ח מ"ר פ"ג מהל' טומאת אוכלין הל"ט"ו וס"א מהלכות אבות הטומאה הל"י"ז):
פה ט מ"ר פ"ה מהל' מאכלות אסורי הל"י"ג:
פו י מ"ר פ"י מהל' איסורי ביאה הל"י"ד סמג לאוין קיא יעשין רמב טוש"ע י"ד סי' קנד סעי' ד:
פז כ ל מ"ר פ"ד מהל' כלאים הל"י טוש"ע י"ד סי' שנו סעי' ז:
פח מ מ"ר שם הלכה י:
פט נ מ"ר פ"ג מהל' טומאת אוכלין הל"י":

תורה אור השלם

1. וכל בהמה מפרסת פרסה ושסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו: דברים יד ו

שיטה מקובצת

(א) והאמר רבא הילכתא. נ"ב ע"י תוס' בכורות דף יד ע"א ד"ה רב אשי:

רבינו גרשום

ריש לקיש ואיסורא דאורייתא. איסור טרפה: והאמר רבא הלכתא כוותיה דריש לקיש בהני תלת כלומר וחו לא: שאני הבא דהדר ביה ר' יוחנן לגביה דריש לקיש כלומר כמה לחזינן הבא בעור הראש של עגל הרך שחישב עליו להקטירו חוץ לזמנו פסול וחייב עליו כרת ור"ר יוחנן לא תקניטני שבלשון יחיד אני שונה אותה משום אליעזר בן יהודה איש אבלים וליה לא סבירא ליה דסבר דאין חשוב כבשר כיון דסופו להקשות הבא נמי כיון דסופו להקשות אע"ג דהשתא רכיך נינהו אין חשובין כבשר ותרפה: דאישתקיל קורטיתא מיניה שיצא לחוץ: כה לי נפל קורטיתא מיניה מה לי איתיה כולה: מתלקט מהו כלומר הבשר שתופה את העצם מתלקט שאינו חופה רוב העצם במקום אחד אלא מתלקט בכמה מקומות עד שחופה רובו: מתרוסס מהו לשון מרוסס שאינו שלם על העצם. ניקב מהו כלומר הבשר שעל העצם. נקלף כהו כלומר הבשר מעל העצם. נסדק לארכו שלא ניקב בעוגל אלא לארכו. ניטל שליש התחתון שאין בו עוד לעצם בשר אלא עור

נמנין עליהן. דאפי' לא נמנה אדם עם המבורה אלא לאכול מהן יצא ידי אכילת פסח. אלמא בשר בינהו: **ר"ל.** פליג עליה בפסחים בכילד צולין (דף פד.) ואמר אין נמנין והכא לאכשורי טרפה קאמר ואיסורא דאורייתא היא ואת אמרת כו': **ואמאי איפסיק והאמר רבא.** בינמות בהאוכל הלכתא כרים לקיש בהני תלת ותו לא קנין פירות והמוכן למעובדת ומתנה באמצע כולן בהאוכל[פ] אלמא בהך גידין הרכין הלכתא כר' יוחנן דאע"ג דסופן להקשות הרי הן עכשיו כבשר: **שאני הכא דהדר ביה ר' יוחנן.** מגידין הרכין ואמר כל מילי דסופן להקשות בתר סוף אזלינן דמעיקרא הוה סמיך ר' יוחנן אהא דתנן בהעור והכרוטב (לקמן קכב.) עור הראש של עגל הרך הוי כבשר לטומאת אוכלין ונבלות ואע"ג דסופו להקשות והדר ביה ואוקמה לההיא דיחידאה: **דאמר ליה.** ר' יוחנן לריש לקיש בהעור והכרוטב דקבעי מיניה עור הראש של עגל הרך מהו שיטמא ואמר ליה אינו מטמא הואיל וסופו להקשות ואמר ליה הרי שינו ואלו שעורותיהן כבשרן עור הראש של עגל הרך ואמר ליה אל תקניטני בה שבלשון יחיד אני שונה אותה כלומר יחיד אני שונה אותה היא ולא סבירא לן כוותיה: **דאישתקיל קורטיתא.** לשון קורט כלומר מעט מן העצם נעכל ונפל לארץ: **שביה תלתא ריגלי.** לשאול הלכה לחכמים הנאספים לרגל: **א"ל רב אדא בר מתנה.** לבעל הבהמה: **רבא בריה דרב יוסף בר חמא.** הוא בר פלוגתיה דאביי: **דחריפא סכיניה.** לב פתוח לו בשבורה: **מבדי נשבר העצם ויצא לחוץ מנן.** בברייתא דלעיל מה לי נפל מינה מה לי איתיה הואיל ועור ובשר חופין את רובו בשרה: **מפלקט מהו.** בשר העותר לבשות הרוב אינו יחד אלא כאן מעט וכאן מעט סביב העצם ואם תגרפהו הרי רוב הקיפו נכסה: **מתרוסס מהו.** שהיה הבשר מרודד וקלוש וחופה את רוב העצם: **נתמסמס.** בשר הנאמר לבסוי נרקבו: **קודרו.** נוטלו בסכין בקדירת אריכה: **איבעיא להו ניקב.** אותו בשר החופה נקב קטן בלא חסרון: **מהו.** מי הוי ריעותא או לא: **נסדק.** הבשר העותר לבסוי מהו: **נקלף.** מעל העצם אותו בשר החופה ואינו דבוק בעצם מהו. אמ"ל נקלף בלא חסרון הבשר בשר: **ניטל שליש התחתון.** של עובי הבשר סמוך לעצם הרי שני שלישי עליונים עומדים באויר מהו: **פ"ש.** מדא מהנך בעיי דאמר ר' יוחנן עור הרי הוא כבשר אלמא ניטל שליש התחתון ונשאר העור ושני שלישי עומדים כל שכן דבשר: **דלמא הכא דקנה מעבא דידיה.** שהמזיק העור בשלו כלומר הבשר מתחתיו והעור עומד באויר קאמר אלא כגון שנשבר העצם בשיפולו שהוא ערום מבשר סמוך לארכובה שאין שם אלא עור והעור דבוק יפה בעצם ומחזיקו: **נקדר.** הבשר בסכין מעל הבשר בעגול כמין טבעת ורוב הקיפו מכוסה: **מהו.** מי אמרינן כיון דנקדר בעגול שוב אינו מעלה ארוכה או לא אמרינן: **מסרטו בעצם.** דלעלמא ומתוך שהוא מוציא דם מתחבר הבשר ונמשך זה אצל זה ומעלה ארוכה וכן דרך הרופאים: **מזרף וריף.** עושה חריצים בבשר ומכאיב המכה: **והוא דקנה גרמא דידיה.** שאנו רואים שהעצם מחזיק בשלו קביעות הבשר: **מתני' נפש היפה.** שאין דעתו קלה בה מחמת מיאוס: **תאכלנה.** ולא אמרינן אם כמי היא יתרת בשחיטת הלם: **ואינה מטמאה.** דלא חשיבא אוכל: **אם תמה הבהמה: חוסה עליה.** לאכילה: **מטמאה טומאת אוכלין.** אם נגעה בטומאה דמתאבה משריא ליה אוכל: **אכל לא נטמאת נבלות.** דלאו בשר הוא אלא כשאר אוכל בעלמא הוא: **אסורה באכילה.** ואע"ג דלא נפק אלא פורתא וליכא למימר כל מיבחי הולד היה שם שמא באותו מקצת יצא רשם הולד והרי הוא כולד: ה"ג **סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה: המבכרת.** זהו פטר רחם אלה: **ישליכנה לכלבים.** שאין בה קדושה דאע"ג דאין שליא בלא ולד הכא דבר מיקדשה היא דדלמא נקבה הוה כדלקמן בגמרא (ע"ב): **ובמוקדשין.** כגון בהמת שלמים שהפילה שליא: **מקבר.** דכיון דאין שליא בלא ולד קדשה דבין זכר ובין נקבה דנפיק מבהמת הקדש קדשי: **כפרשה דרכים.** מקום שהדרכים מתפרשים לשנים ודרך המנתחים לקוברה שם אלא תפיל עוד: **דרכי האמורי.** ימוש וכתיב (שמות כג) ולא תעשה כמעשיהם: **גמ' למה לי קרא.** למימר ולא שליחה פטיעה דאסורה דשמא יצא הולד והרי הוא כולד ושליא בתריה אזלא ולא שריא שחיטה: **אסמכתא בעלמא.** ולדרשא אחריתי אתא עיקר קרא לאותך מן הטמול ומן הכליות כדאמר לעיל בפירקין (דף סט.): **עור חמור.** שהוא קשה ומאוס: **שאלו.** נשלו הרבה מאד: **אי לטומאת אוכלין.** אם נעשה אוכל לטמא טומאת אוכלין: לטומאת

אל תקניטני. דאותביה ריש לקיש לר' יוחנן מההיא דאלו שעורותיהן כבשרן כו' וא"ת לדידיה גופיה מקשה ליה דהא קסבר דבתר בסוף אזלינן בהך גידין שסופן להקשות וי"ל דלא דמי פסח דלהאכילה לטומאה דאפי' עור שנשלקו מטמא טומאת אוכלין כיון דחזי לאכילה כדאמר בסמוך ואע"ג דודאי אין נמנין עליו בפסח והכי נמי גידין שסופן להקשות וכן בפרק כילד צולין (פסחים פד.) דפריך מההיא דר' יוחנן דאמר עור הראש של עגל הרך אין מטמא טומאת אוכלין אההיא דגידין שסופן להקשות מכ"ש פריך ובירושלמי אההיא דראשו של עגל הרך א"ר יוחנן לא שנו אלא לטומאה אבל לנקות לא ור"ל אמר משנה שלמה היא זו בין לטומאה ובין לנקות ומסיק התם מיתלף שיטתיה דר"ל תמן לא עביד לה כשר גבי גידין שסופן להקשות דאמר אין נמנין וכאן עביד ליה בשר א"ר נון טעמא דריש לקיש ואכלו את הבשר בשר ולא גידין משמע לפי הירושלמי דבכל מקום אזיל בתר השתא בר מגבי פסח דכתיב קרא: **בלשון** יחיד בו'. היה שונה במשנה דברי ר"ש ולא כמו שפי' בקונטרס משום דאמרינ דאכילה דבפרק החולץ (יומות דף מב:) **פ**פריך והא א"ר יוחנן הלכה כסתם משנה אע"ג דאמרינ דפסח הדר ביה ולמא מההיא דלקמן הדר ביה **צ** וי"ל דמסתמא הדר ביה לגבי חבריה: **נתממסמס** מהו. הא דאמר נאלו טרפות (לעיל נג:) נתממסמס הבשר רואין אותו כאילו הוא אינו הייבו כגון בריאה ובגידין שהטרפות תלוי בהן אבל הכא שהטרפות תלוי בעצם אע"ג דנתממסמס הבשר שמא עדיין מגין:

דקנה משבא דידיה. בקונטרס גרס בדלי"ת וד"ת ור"ת גרסי בריי"ש **ק**פי' ריריים ליתה שלו שאז מדבק בו העור ומעלה בו ארוכה: **עור** שנשלקו **מטבא טומאת אוכלין.** וא"ת א"כ יאכל עור בפסח הא תנן (פסחים דף פד.) כל הנאכל בשור גדול בשלקה נאכל בלי בשלקה הרב וי"ל דבעינן שיהא נאכל בשלקה שלא ע"י הדחק: בנבלתה

עח [ע"ש]. **ע** [ע"ש]. **פ** [ע"ש]. **פא** [ע"ש]. **פב** [ע"ש]. **פג** [ע"ש]. **פד** [ע"ש]. **פה** [ע"ש]. **פו** [ע"ש]. **פז** [ע"ש]. **פח** [ע"ש]. **פט** [ע"ש]. **צ** [ע"ש].

גרידא: דלמא שני התם דקניא משכא לבשר דידיה כלומר שעור דבוק לבשר אבל האי שניטל שליש התחתון אין עור דבוק לבשר: נקדר כמו טבעת מהו. כלומר הבשר שחופה את העצם נקדר סביבו: מסרטו בעצם. מסרטו סביבו בעצם: והוא דקנה גרמא דידיה מה דאמרינן מסרטו בעצם כלומר שיהא דבוק בעצם ומעלה ארוכה יהוא דקנה גרמא דידיה ששלם העצם: דוקא עצם כלומר מסרטו בעצם אבל בבדולל או במחט או במרזף מיזרף זריף מנקבו אלא מסרטו בעצם: אבל לא טומאת נבלות דאינה מטמאה במשא: מכדי אין שליא בלא ולד כו' כלומר כיון שיצאתה מקצתה ולד יצאתה עמה ואסורה דולד יצא חוץ ממחיצתו וכי היכי דולד

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com